Ammonius Hermiae: Ὑπόμνημα εἰς τὰς πέντε φωνὰς Πορφυρίου

Lg 24 40

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΕΝΤΕ ΦΩΝΑΣ ΑΠΟΦΩΝΗΣ ΑΜΜΩΝΙΟΥ ΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΕΡΜΕΙΟΥ.

Μέλλοντας ἡμᾶς φιλοσοφεῖν ἀρχεσθαι λογικῆς μαθήσεως τε καὶ φιλοσοφίας. δεῖ γὰρ τὴν ἀρχόμενον τοῦ πρότερον μαθεῖν τὸν τῆς λογικῆς. οὕτω γὰρ τοῦ δεύτερον ἀνθεξεῖ τοῦ πράγματος. μανθάνομεν δὲ τὰ πράγματα ἐκ τῶν ὁρισμῶν. καὶ πᾶς δύναται δὲ ὁρισμοῦ μαθεῖν πρᾶγμα, ἀγνοοῦντος τοῦ τί ἐστι ὁ ὁρισμός. ὁρισμὸς γοῦν ἐστι λόγος σύντομος δεικνὺς τὸ τοῦ πράγματος φύσιν. ὁρισμὸς δ' λέγεται, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐντὸς χωρίων ὁρῶν. ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τὴν λαμβάνουσι τὸ χωρίον καὶ χωρίζουσι τῶν ἀγρῶν, οὕτω καὶ οἱ ὁρισμοὶ τὴν λαμβάνουσι τὸ πρᾶγμα, καὶ χωρίζουσι τῶν ἄλλων ἁπάντων. δεῖ γοῦν ὁρισμὸν τὸν φιλοσοφεῖν ἔχειν. ὡς γὰρ καὶ τῆς γραμματικῆς ἀρχόμενοι, τὸν ὁρισμὸν ἐμανθάνομεν. ὅτι γραμματική ἐστιν, ἐμπειρία τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ συγγραφεῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγομένων. ὁμοίως καὶ ἐν ῥητορικῆς ἀρχόμενοι, τὸν ὁρισμὸν ἐμάθομεν. ὅτι ἐστὶ ῥητορική, δύναμις ἕξις τοῦ πιθανοῦ λόγου ἐν πράγματι πολιτικῷ, τέλος ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν. δεῖ οὖν καὶ τὸν φιλοσοφεῖν τὸν ὁρισμὸν μαθεῖν. αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ τῆς ἁπάσης ἐπιστήμης καὶ τέχνης τὸ ὁρισμὸν παρέχουσα. πάσας οὖν ἐπιστήμας καὶ τέχνας, ἅπερ καὶ μνεύουσι τέλος. πρὸς καὶ μὲν οὖν τέλος, περὶ ὃ κύριον. τέλος δ', οὗ ἕνεκα ἔστι, καὶ ὃ βούλεται πράττειν. ἔστι δ', ἵνα εἰκὼν πρὸς καὶ μὲν τὰ ἀνθρώπινα σώματα. περὶ γὰρ ταῦτα κύριον. τέλος δ', τὸ ὑγιάσαι ταῦτα. τοῦτο γὰρ ἔνεκα. ὁμοίως καὶ τεκτόνων πρὸς καὶ μὲν τὰ ξύλα. τέλος δ', τὸ ποιῆσαι ἀβράκιον. οἱονεὶ ὁρισμοί, λαμβάνει καὶ ἐκ τοῦ πρὸς καὶ μὲν, καὶ ἐκ τοῦ τέλους, καὶ ἀπὸ τοῦ συναμφοτέρου. ἐκ μὲν τοῦ πρὸς καὶ μὲν, ὡς ὅταν εἴπωμεν, ἵππος ἐστὶν ἕξις περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα κινοῦσα. ἐκ δὲ τοῦ τέλους, ὡς ὅταν εἴπωμεν, ὑγεία περὶ ποιητική. ἐκ δὲ τοῦ συναμφοτέρου, ἕξις περὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα κινοῦσα, ὑγεία περὶ ποιητική. ὁμοίως καὶ ἀστρονομία ἐπιστήμη οὖσα, πρὸς καὶ μὲν τὰ οὐράνια σώματα, τέλος δὲ, τὸ γνῶναι τὰς κινήσεις αὐτῶν. μάθωμεν οὖν τί ἐστι πρὸς καὶ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τί τὸ τέλος αὐτῆς. καὶ οὕτω δυνησόμεθα αὐτῆς τὸν ὁρισμὸν ἀπροδυσίαν. πρέον γίνεται, ὅτι ἄμα μὲν ἅμα ἐπιστήμη καὶ τέχνη, πρὸς τίνα μόρια καὶ κινεῖ. οἱ, καὶ τεκτονική, περὶ μόνα τὰ ξύλα. καὶ ἀστρονομία, περὶ μόνα τὰ οὐράνια. μόνη δὲ καὶ φιλοσοφία περὶ πάντα τὰ ὄντα κινεῖ. τέλος δ' ἐστὶ, οὐ ποιῆσαι, ἀλλὰ γνῶναι αὐτά. πρὸς λαμβάνουσι οὖν τὴν φιλοσοφίαν οἱ ὁρισμοί, πολλοί. πολλοὶ γὰρ πολλαχῶς ὥρισαν τοῦτον πολλοὶ πρῶν

Α β

AUGUST. BIBLIOTHEK. WOLFENBÜTTEL.

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel
Kodak Gray Scale
© HAB http://diglib.hab.de/?grafik=lg-4f-24
DFG